

21

Vládní návrh Zákon

ze dne 1969,

**kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb.,
o trestním řízení soudním (trestní řád)**

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Článek I

Zákon ze dne 29. listopadu 1961, č. 141 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění vyplývajícím ze zákona č. 57/1965 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 2 odst. 9 zní:

„(9) V trestním řízení před soudem rozhoduje senát nebo samosoudce; předseda senátu a samosoudce rozhodují sami jen tam, kde to tento zákon výslovně stanoví.“

2. V § 4 se provádějí tyto změny:

- v odstavci 1 se slova „Československého svazu mládeže“ nahrazují slovy „mládežnické organizace“
- vypouští se odstavec 2; dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 2.

3. V § 12 se provádějí tyto změny:

- v odstavci 1 se na konec věty vkládají slova „jakož i orgán konající objasňování“.
- v odstavci 2 se slova „Nejvyšší soud“ nahrazují slovy „nejvyšší soudy“.
- v odstavci 3 se za slova „obvodní soud“ vkládají slova „popřípadě jiný soud se stejnou působností“ a za slova „městský soud“ slova „v Praze“.
- v odstavci 4 se za slova „obvodní prokurátor“ vkládají slova „popřípadě jiný prokurátor se stejnou působností“ a za slova „městský prokurátor“ slova „v Praze“.
- na konec odstavce 9 se vkládají slova „a přípravným řízením úsek od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání.“
- vkládají se odstavce 10 až 14, které zní:

„^[10] Kde tento zákon mluví o trestném činu, rozumí se tím i přečin, pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného.

^[11] Kde tento zákon mluví o obžalobě, rozumí se tím i návrh na potrestání, pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného.

^[12] Pokud tento zákon mluví o nejvyšším soudu, rozumí se tím podle povahy věci Nejvyšší soud Československé socialistické republiky, Nejvyšší soud České socialistické republiky nebo Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky.

^[13] Pokud tento zákon mluví o generálním prokurátorovi, rozumí se tím podle povahy věci generální prokurátor Československé socialistické republiky, generální prokurátor České socialistické republiky nebo generální prokurátor Slovenské socialistické republiky.

^[14] Kde tento zákon mluví o ministerstvu spravedlnosti, rozumí se tím v oboru vojenského soudnictví Správa vojenských soudů; kde mluví o ministru spravedlnosti, rozumí se tím v oboru vojenského soudnictví náčelník Správy vojenských soudů.“

4. § 13 včetně nadpisu zní:

„§ 13

Výkon trestního soudnictví

Soudnictví v trestních věcech vykonávají okresní soudy, krajské soudy, Nejvyšší soud České socialistické republiky, Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky, vojenské soudy a Nejvyšší soud Československé socialistické republiky.“

5. § 17 odst. 1 zní:

„[1] Krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let anebo pokud je za ně možno uložit trest smrti. O trestném činu teroru, záškodnictví, sabotáže, podvracení republiky a poškozování státu světové socialistické soustavy a o trestných činech podle zákona na ochranu míru koná v prvním stupni řízení krajský soud i tehdy, je-li dolní hranice trestu nižší.“

6. V § 20 se dosavadní odstavec 2 označuje jako odstavec 3 a vkládá se odstavec 2, který zní:

„[2] Společné řízení o trestném činu a přečinu, o kterých by měl konat řízení samosoudce, a o trestném činu, o kterém přísluší konat řízení senátu, koná senát.“

7. Dosavadní znění § 25 se označuje jako odstavec 1 a připojuje se odstavec 2, který zní:

„[2] Odejmut věc, o které přísluší konat řízení soudu se sídlem v České socialistické republice, a přikázat ji soudu v Slovenské socialistické republice, anebo naopak, možno jen tehdy, jestliže s odnětím a přikázáním věci souhlasí nejvyšší soud republiky, v které má sídlo soud, jemuž se věc odnímá.“

8. § 26 se zrušuje.

9. V § 48 odst. 1 písm. c) se vypouštějí slova „místnímu lidovému soudu nebo“.

10. § 56 odst. 2 věta druhá zní: „Je-li tato překážka u jiné osoby nebo u samosoudce, poznává se v protokole důvod, proč podpis odpadl.“

11. § 71 odst. 1 věta druhá zní: „Prodloužit tuto lhůtu může jen nadřízený prokurátor.“ Věta třetí se vypouští.

12. § 72 odst. 2 zní:

„[2] Obviněný má právo kdykoliv žádat o propuštění na svobodu. O jeho žádosti musí soud a v přípravném řízení prokurátor neodkladně rozhodnout. Byla-li žádost obviněného zamítnuta, může ji, neuvede-li v ní jiné důvody, opakovat až po uplynutí jednoho měsíce.“

13. V § 119 odst. 2 se slova „Ostatní orgány činné v trestním řízení“ nahrazují slovy „Prokurátor, vyšetřovatel a vyhledávací orgán“.

14. V § 129 se na konec odstavce 3 připojuje věta druhá, která zní: „Jde-li o samosoudce, vyhotoví rozsudek soudce určený předsedou soudu.“

15. Za § 146 se vkládá § 146a, který včetně nadpisu zní:

„§ 146a

**Rozhodování o stížnosti proti rozhodnutím
o zajištění osob nebo majetku**

O stížnosti proti rozhodnutí, kterým

- a) prokurátor vzal obviněného do vazby nebo zamítl žádost obviněného o propuštění z vazby,
 - b) prokurátor nebo vyšetřovatel nařídil, aby obviněný byl pozorován ve zdravotním ústavu, nebo je-li obviněný ve vazbě, ve zvláštním oddělení nápravného zařízení (§ 116),
 - c) prokurátor zajistil majetek obviněného k zajištění nároků poškozeného (§ 47),
 - d) prokurátor zajistil majetek obviněného (§ 347),
- rozhoduje soud, v jehož obvodu je činný prokurátor nebo vyšetřovatel, který napadené rozhodnutí vydal, a to zpravidla do pěti dnů.“

16. Nadpis části druhé zní:

**„Vyšetřování a vyhledávání trestných činů a
objasňování přečinů“**

17. V § 157 se slova „a vyhledávací orgán“ nahrazují slovy „vyhledávací orgán a orgán konající objasňování“.

18. V § 158 odst. 3 se slova „K objasnění“ nahrazují slovy „K prověření“.

19. V § 159 se provádějí tyto změny:

- v odstavci 1 se vypouští písm. a) a dosavadní písm. b) a c) se označují jako písm. a) a b),
- v odstavci 3 se vypouštějí dosavadní písm. b) a c) a dosavadní písm. d) se označuje jako písm. b),
- odstavec 5 se vypouští.

20. § 171 odst. 1 a 2 zní:

„[1] Vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán postoupí věc jinému orgánu, jestliže výsledky vyšetřování ukazují, že nejde o trestný čin ani o přečin, že však jde o přestupek nebo kárné provinění, o nichž je tento orgán příslušný rozhodovat.

[2] Vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán může postoupit věc orgánu příslušnému ke kázeňskému řízení, jde-li o trestný čin nebo o přečin, který lze vyřešit kázeňsky, a vzhledem k osobě obviněného a povaze jeho činu lze považovat toto vyřízení za postačující.“

21. § 157 odst. 1 písm. a) zní:

„a) podat obžalobu nebo návrh na potrestání,“

22. V hlavě desáté se za oddíl sedmý vkládá oddíl osmý, který včetně nadpisu zní:

„Oddíl osmý

Objasňování přečinů

§ 179a

[¹] O přečinech se koná objasňování.

[²] Objasňování konají orgány uvedené v § 168 odst. 2 a 3.

§ 179b

[¹] Orgány konající objasňování

- a) vyžadují vysvětlení od státních orgánů, státních, hospodářských a jiných organizací, včetně zprávy o pověsti a opisu rejstříku trestů,
- b) vyžadují odborné vyjádření od příslušných orgánů,
- c) obstarávají potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
- d) vyžadují potřebná vysvětlení od občanů,
- e) vyžadují provedení úkonů potřebných pro zjištění totožnosti osob,
- f) zjišťují a zajišťují stopy činu,
- g) provádějí ohledání věci,
- h) provádějí ohledání místa činu,
- ch) vyžadují provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu lékařem nebo odborným zdravotnickým pracovníkem, vyžadují a v některých případech samy provádějí prohlídku těla, jestliže je bezpodmínečně nutné zjistit, zda jsou na těle stopy nebo následky činu; přitom postupují podle § 114,
- i) za podmínek stanovených v § 76 mohou zadržet podezřelou osobu,
- j) za podmínek stanovených v § 78 a 79 mohou požadovat vydání věci nebo provést odnětí věci.

[²] V průběhu objasňování

- a) není třeba o vysvětlení sepsovat protokol; stručný, výstižný a pravdivý obsah výpovědi stačí uvést ve zprávě shrnující výsledky objasňování; ukáže-li se potřeba provést svědecký výslech, je třeba postupovat podle oddílu druhého hlavy páté,
- b) podezřelému je třeba vždy sdělit, z čeho je podezřán; při výslechu podezřelého, i když není zadržen, se postupuje podle § 76 odst. 5,
- c) není přípustná účast obhájce.

§ 179c

Objeví-li se v průběhu objasňování potřeba provést některý zajišťovací úkon podle hlavy čtvrté, s výjimkou zadržení podle § 76, vydání a odnětí věci podle § 78 a 79 nebo osobní prohlídku podle § 82 odst. 2 a 3, předá orgán konající objasňování, jsou-li důvody vazby, věc vyšetřovateli, jinak orgánu vyhledávání k zahájení trestního stíhání a vyrozumí o tom současně prokurátora.

§ 179d

(1) Objasňování musí být skončeno nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy se orgán oprávněný k provedení objasňování o činu dozví.

(2) Výsledky objasňování shrne orgán, který je prováděl, do zprávy o výsledku objasňování a zašle ji prokurátorovi spolu s návrhem na konečné opatření; ke zprávě připojí opis rejstříku trestů, protokoly o výsledcích, pokud byly sepsány, a další písemnosti.

(3) Zpráva o výsledku objasňování musí obsahovat:

- a) označení orgánu, který objasňování prováděl, a datum sepsání zprávy,
- b) osobní údaje podezřelého v rozsahu § 177 odst. 1 písm. b),
- c) stručné, ale výstižné vyličení skutkového stavu spolu s obsahem výpovědí vyslechnutých osob a s uvedením, jaký přechín ve skutku spatřuje, jakož i s důkazními prostředky, které podezření odůvodňují,
- d) osobní údaje poškozeného.

(4) Nejde-li ve věci o podezření z přečinu, orgán, který objasňování prováděl, věc odloží, jestliže není na místě vyřídit věc jinak. Takovým vyřízením může být zejména

- a) odevzdání věci národnímu výboru nebo jinému orgánu k projednání přestupku, nebo
- b) odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání.

(5) Shledá-li orgán, který objasňování prováděl, že trestní stíhání je nepřípustné podle § 11 odst. 1 nebo že je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2, anebo je-li tu některý z důvodů pro přerušení trestního stíhání (§ 173 odst. 1), předloží zprávu o výsledku objasňování prokurátorovi s návrhem na odložení nebo přerušení věci.

(6) O opatřeních podle odstavce 4 vyrozumí orgán, který objasňování prováděl, vždy oznamovatele.

§ 179e

[¹] Prokurátor, jemuž dojde zpráva o výsledku objasňování,

- a) podá soudu návrh na potrestání, shledá-li, že výsledky objasňování odůvodňují postavení podezřelého před soud,
- b) věc odloží, nejde-li ve věci o podezření z trestného činu nebo přečinu,
- c) věc odloží, jestliže je trestní stíhání nepřípustné podle § 11 odst. 1,
- d) věc může odložit též, jestliže je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2,
- e) věc přeruší, je-li tu některý z důvodů uvedených v § 173 odst. 1,
- f) odevzdá věc národnímu výboru nebo jinému orgánu k projednání přestupku,
- g) odevzdá věc jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání, nebo
- h) vrátí věc orgánu konajícím objasňování s pokynem, v kterých směrech je třeba objasňování doplnit.

[²] Jestliže spolu se zprávou o výsledku objasňování je prokurátorovi předána též zadržená osoba, odevzdá prokurátor tuto osobu, pokud ji nepropustí na svobodu, nejpozději do 48 hodin soudu spolu s návrhem na potrestání. O vazbě rozhodne soud.

[³] O opatřeních podle odstavce 1 písm. a) až d) vyrozumí prokurátor vždy oznamovatele.

§ 179f

[¹] Návrh prokurátora na potrestání obsahuje

- a) označení prokurátora a den sepsání návrhu,
- b) jméno, příjmení a osobní data podezřelého,
- c) stručné uvedení skutku a příslušného zákonného ustanovení, jehož porušení prokurátor v skutku podezřelého spatřuje,
- d) seznam důkazů, jejichž provedení při hlavním líčení prokurátor navrhuje.

[²] K návrhu připojí prokurátor vždy zprávu o výsledku objasňování spolu se všemi přílohami."

23. § 186 odst. 1 písm. b) zní:

„b) že věc má být postoupena podle § 171 odst. 1 nebo odst. 2“

24. V § 188 se provádějí tyto změny:

— v odstavci 1

písm. b) zní.

„b) postoupí věc orgánu příslušnému ke kázeňskému řízení, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 171 odst. 2,“

písm. c) zní:

„c) postoupí věc jinému orgánu, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 171 odst. 1,“

písm. g) zní:

„g) postoupí věc samosoudci, jestliže je podle § 314a odst. 1 příslušný konat o ní řízení; samosoudce je tímto rozhodnutím vázán,“

dosavadní písm. g) se označuje jako písm. h).

— odstavec 2 zní:

„[²] Po předběžném projednání obžaloby může soud také zastavit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 2.“

25. V § 222 se provádějí tyto změny:

— odstavec 2 zní:

„[²] Shledá-li soud v zažalovaném skutku toliko přestupek nebo kárné provinění, postoupí věc orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku nebo kárném provinění.“

— dosavadní odstavec 3 se vypouští a dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 3.

26. V § 266 odst. 1 se slova „předseda Nejvyššího soudu“ nahrazuje slovy „ministr spravedlnosti“.

27. Za § 266 se vkládá § 266a, který zní:

„§ 266a

Jestliže stížnost pro porušení zákona směřuje proti rozhodnutí okresního nebo krajského soudu, rozhoduje o ní nejvyšší soud republiky; jestliže směřuje proti rozhodnutí nejvyššího soudu republiky, vojenského soudu nebo vojenského senátu Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky, rozhoduje o ní Nejvyšší soud Československé socialistické republiky.“

28. V § 272 se slova „předseda Nejvyššího soudu“ nahrazují slovy „ministr spravedlnosti“.

29. V § 274 se zrušuje odstavec 2 a vypouští se označení odstavce 1.

30. V hlavě devatenácté se za oddíl třetí vkládá odíl čtvrtý, který včetně nadpisu zní:

„Oddíl čtvrtý

Řízení před samosoudcem

§ 314a

[¹] Samosoudce koná řízení o přečinech a o trestných činech neoprávněného užívání věci z majetku v socialistickém vlastnictví podle § 133 odst. 1, útoku na státní orgán a orgán společenské

organizace podle § 154 odst. 2, útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2, ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle § 156a, podněcování podle § 164, schvalování trestného činu podle § 165, nedovolené výroby lihu podle § 194a, opilství podle § 201, výtržnictví podle § 202 odst. 1, ohrožování mravnosti podle § 205 odst. 1, neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 1 a 2, ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1, urážky mezi vojáky podle § 276, svémocného odloučení podle § 284 odst. 1 a 2, porušování povinností strážní služby podle § 285 odst. 1 a porušování povinností dozorcí služby podle § 286 odst. 1 trestního zákona.

[2] Ustanovení odstavce 1 se však neužije, jde-li o řízení o trestném činu proti mladistvému, proti uprchlému, proti osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, anebo jsou-li vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit, proti osobě, která byla soudem již odsouzena jako zvlášť nebezpečný recidivist, nebo jestliže má být uložen souhrnný trest a důvěřivější trest byl uložen v řízení před senátem.

§ 314b

[1] Ve věcech, ve kterých se konalo pouze objasňování, se zahajuje trestní stíhání a nastávají účinky vznesení obvinění tím, že návrh prokurátora na potrestání byl doručen soudu.

[2] Samosoudce má stejná práva a povinnosti jako senát a jeho předseda.

[3] Samosoudce obžalobu a návrh na potrestání předběžně neprojednává.

[4] Koná-li se řízení jen o přečinu, není třeba zachovat lhůtu k přípravě podle § 198 odst. 1.

[5] Při hlavním líčení přečte samosoudce k důkazu vždy též zprávu o výsledku objasňování a její přílohy.

[6] Poté, kdy byl návrh na potrestání doručen obviněnému, nemůže jej prokurátor vzít zpět.

[7] Neveřejné zasedání samosoudce nekoná; před rozhodnutím si však vyžádá vyjádření prokurátora.

§ 314c

[1] Samosoudce po obdržení návrhu prokurátora na potrestání

- a) postoupí věc příslušnému soudu, není-li dána místní příslušnost soudu,
- b) postoupí věc příslušnému orgánu k projednání, jde-li o přestupek nebo o kárné provinění, anebo postoupí věc orgánu příslušnému ke kázeňskému řízení, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 171 odst. 2,

- c) trestní stíhání zastaví, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 1,
- d) trestní stíhání přeruší, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 173 odst. 1 písm. a) až d),
- e) vrátí věc prokurátorovi, jestliže ve věci mělo být konáno přípravné řízení,
- f) pokud bylo ve věci konáno přípravné řízení, může věc vrátit prokurátorovi též z důvodů uvedených v § 188 odst. 1 písm. f)

[²] Do rozhodnutí podle odstavce 1 může prokurátor podat stížnost, jež má, nejde-li o přerušení trestního stíhání, odkladný účinek.

[³] Jestliže samosoudce neučiní žádné z rozhodnutí uvedených v odstavci 1, doručí návrh na potrestání obviněnému spolu s předvoláním k hlavnímu líčení.

[⁴] Jestliže spolu s návrhem na potrestání byla samosoudci odevzdána osoba zadržená podle § 76, rozhodne, pokud ji nepustí na svobodu, nejpozději do 48 hodin o jejím vzetí do vazby.

§ 314d

Neučiní-li samosoudce při hlavním líčení žádné z rozhodnutí uvedených v § 314c odst. 1 písm. a) až e), rozhodne ve věci rozsudkem.“

- 31. V § 316 odst. 1 se slova „Nejvyššímu soudu“ nahrazují slovy „Nejvyššímu soudu Československé socialistické republiky“ a v odstavci 2 slova „Nejvyšší soud“ slovy „Nejvyšší soud Československé socialistické republiky“. Odstavec 3 se vypouští.
- 32. V § 317 se slova „Nejvyšším soudem“ nahrazují slovy „Nejvyšším soudem Československé socialistické republiky“.
- 33. Za § 350 se vkládá § 350a, který včetně nadpisu zní:

„§ 350a

Výkon trestu zákazu pobytu

[¹] O uložení zákazu pobytu uvědomí předseda senátu národní výbor a orgán Veřejné bezpečnosti, na jejichž obvod se zákaz pobytu vztahuje, jakož i národní výbor a orgán Veřejné bezpečnosti, v jejichž obvodě má odsouzený trvalé bydliště.

[²] Jestliže odsouzený pracuje v obvodě, na který se vztahuje zákaz pobytu, uvědomí předseda senátu též organizaci, u které je obviněný v pracovním poměru.

[³] Z důležitých důvodů může orgán Veřejné bezpečnosti v místě jeho bydliště nebo pobytu povolit odsouzenému návštěvu místa nebo obvodu, na který se vztahuje zákaz pobytu.

[4] Po dobu, po kterou odsouzený vykonává činnou vojenskou službu, se trest zákazu pobytu nevykonává. Jestliže odsouzený nespáchal ve výkonu trestu této služby žádný trestný čin a konal řádně vojenskou službu, soud od výkonu trestu zákazu pobytu nebo jeho zbytku upustí.

[5] Proti rozhodnutí podle odstavce 4 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek."

Článek II

Působnost, která podle tohoto zákona přísluší nejvyšším soudům republik a Nejvyššímu soudu Československé socialistické republiky, vykonává do dne ustavení těchto soudů dosavadní Nejvyšší soud. Rozhoduje přitom v senátu takového složení, které je předepsáno pro soud, jehož funkci plní

Článek III

Jestliže ve věci, o níž podle § 17 odst. 1 nového znění přísluší konat řízení v prvním stupni krajskému soudu, byla podána před účinností tohoto zákona obžaloba u okresního soudu, dokončí řízení o ní okresní soud.

Článek IV

Předsednictvo Federálního shromáždění se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vhlásilo úplné znění zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), jak vyplývá ze změn a doplňků uvedených v tomto zákoně.

Článek V

Předpis o reistříku trestů vydá vláda Československé socialistické republiky nařízením.

Článek VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1 ledna 1970.

Důvodová zpráva

V souvislosti s vydáním ústavního zákona upravujícího organizaci soudů a prokuratur v ČSSR, který vychází z federativního uspořádání státu, třeba též provést některé změny na úseku trestního práva procesního. Osnova tedy navazuje na ústavní a organizační změny a kromě toho mění a doplňuje některá ustanovení trestního řádu, kde požadavek nové úpravy zejména vyplynul ze zkušeností získaných při uplatňování zákonného opatření č. 99/1969 Sb., o některých přechodných opatřeních nutných k upevnění a ochraně veřejného pořádku. Tyto změny nejsou široké a v podstatě se neodchylují od principů nynější úpravy. Obecně se sice uznává naléhavost některých dalších změn, jež by měly spočívat v úpravě přípravného řízení (zavedení jediné formy, po zrušení vyhledávání), řízení o odvolání, jakož i stížnosti pro porušení zákona a řízení o ní. Jde však o závažné změny, jež znamenají hluboký zásah do koncepce platného trestního řádu. Jejich legislativní přípravě třeba věnovat zvýšenou pozornost, a proto se k jejich provedení přikročí dodatečně.

Ústavní zákon nezachovává místní lidové soudy, které dosud tvořily nejnížší článek soustavy obecných soudů. Platný trestní řád však s existencí místních lidových soudů počítal a upravuje postup orgánů činných v trestním řízení v případech, kdy věc třeba odevzdat nebo postoupit místnímu lidovému soudu k projednání. Vzhledem k tomu se mění ustanovení, která se na činnost místních lidových soudů vztahují (§ 4, 13, 48, 159, 171, 186, 188, 222).

Dalšími změnami sleduje osnova zjednodušení trestního řízení a zvýšení ochrany práv občanů. Odstraňuje dosavadní úpravu tzv. atrakce, tj. práva Nejvyššího soudu měnit věcnou příslušnost soudů a přikazovat věc vyššímu soudu, popřípadě věc, která patří do pravomoci obecných soudů, přikazovat soudům vojenským (§ 26). Zůstává však v platnosti ustanovení, podle něhož možno z důležitých důvodů odejmout věc příslušnému soudu a přikázat ji jinému soudu téhož druhu a stupně. Vzhledem k federativnímu uspořádání státu bylo nutno upravit postup v případech, kdy má být věc delegována soudu, jehož sídlo je ve druhé republice (§ 25 odst. 2).

Na zásadě dosavadní úpravy, podle níž přísluší konat v prvním stupni řízení o některých trestných činech krajskému soudu, osnova setrvává. Aby se však zabezpečilo jednotné rozhodování a zvýšila se ochrana důležitých zájmů společnosti, vyhrazuje se krajskému soudu vedle kontrarevolučních trestných činů projednávat též v prvním stupni nejzávažnější kriminální trestné činy (§ 17

odst. 1). Článek III obsahuje v této souvislosti přechodné ustanovení, jež řeší otázku postupu ve věcech, o nichž od 1. 1. 1970 náleží konat řízení v prvním stupni krajskému soudu.

Novou úpravou rozhodování o vazbě se vyhová požadavku vyslovenému v článku 9 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, k němuž ČSSR přistoupila. Osnova umožňuje osobě, která byla vzata do vazby nebo jejíž žádosti o propuštění z vazby nebylo vyhověno, aby cestou stížnosti mohla v řízení před soudem uplatnit námitky proti zásahu prokurátora. Zabezpečuje, aby v případech stížnosti proti rozhodnutí o vazbě postupoval soud s urychlením (§ 146a). Novou úpravou § 72 odst. 2 se též zajistí, aby o žádosti obviněného o propuštění z vazby bylo vždy rozhodováno. Současně se však chce čelit případnému zneužívání tohoto práva ze strany obviněného. Také v případech, v nichž jde o závažný zásah do práv občanů (zajištění majetku, nařízení pozorování obviněného ve zdravotním ústavu nebo ve zvláštním oddělení nápravného zařízení), se vyhrazuje soudu rozhodovat o podané stížnosti proti rozhodnutí prokurátora, popřípadě vyšetřovatele vydanému během přípravného řízení (§ 146a).

Další významnou změnou, kterou osnova přináší, je zavedení tzv. objasňování. Tato úprava umožní pružnější postup ve stadiu předcházejícím řízení před soudem a zajistí, aby přečiny jako činy méně závažné a zpravidla skutkově jednoduché byly urychleně objasňovány a projednány a jejich pachatelé byli bezprostředně po činu potrestáni. O přečinech bude konáno přípravné řízení zcela výjimečně, a to jen v případech, kdy nutno provést zajišťovací úkony závažnější povahy (§ 179c).

Orgány, které mohou konat objasňování (§ 179a odst. 2), jsou určeny ve shodě s úpravou vymezující orgány povolané konat vyhledávání. V úpravě objasňování se uplatňuje zásada, že postup orgánů konajících objasňování má být oproštěn od všeho, co by bránilo urychlenému postupu. V řízení o objasňování se proto nevydává rozhodnutí o zahájení trestního stíhání a vznesení obvinění, obviněného netřeba seznamovat s výsledky objasňování a nepřipouští se účast obhájce. Osnova (§ 179b) přesně určuje úkony, jež lze v rámci objasňování konat. Všechny tyto úkony lze uskutečnit v krátkém časovém sledu, takže k projednání věci před soudem by mělo docházet bezprostředně po spáchání činu. Údaje vyslýchaných osob se zpravidla zachytí jen ve zprávě o výsledku objasňování [§ 179b odst. 2 písm. a), § 179 odst. 3 písm. c)]. Tam, kde půjde o zvlášť důležitou informaci nebo kde hrozí nebezpečí, že vyslýchaná osoba se k soudu z různých důvodů nebude moci

dostavit, orgán konající objasňování provede řádný výslech takové osoby a při výslechu a protokolaci výpovědi bude postupovat tak, jako by šlo o důkaz prováděný v rámci přípravného řízení. Použije tedy ustanovení trestního řádu upravujících důkaz výslechem svědka, popřípadě ustanovení o výslechu podezřelého.

Pokud se bude konat objasňování na základě došlého trestního oznámení nebo z jiného podnětu, třeba je skončit ve lhůtě jednoho měsíce (§ 179d odst. 1). Tato lhůta je pořádkové povahy a jen z důvodů překročení této lhůty nelze ve věci nařídít vyhledávání nebo vyšetřování.

Orgán, který provede objasňování, může sám řízení uzavřít tím, že věc odloží, nebo jde-li o čin, jehož projednání nepatří do pravomoci soudu, postoupí ji příslušnému orgánu (§ 179d odst. 4). V ostatních případech předloží věc vždy prokurátorovi (§ 179d odst. 2 a 5).

Zpráva o výsledku objasňování (§ 179d odst. 3) má podat pravdivou informaci o výsledcích všech úkonů provedených v rámci objasňování. Podá-li prokurátor návrh na potrestání, tvoří tato zpráva podklad pro jednání soudu, přečte se k důkazu při hlavním líčení a soud ji jako důkaz hodnotí (§ 314b odst. 5).

Zjistí-li se v průběhu objasňování důvody vazby, třeba postupovat podle § 179c. Půjde-li však o věc, kterou bylo možno objasnit během doby, kdy je přípustné zadržení, rozhodne o vazbě až soud, a to ve lhůtě 48 hodin od doby, kdy mu byl doručen návrh prokurátora na potrestání obviněného (§ 314c odst. 4). To řízení o přečinech urychlí.

Na rozdíl od úpravy týkající se obžaloby omezuje osnova obsah návrhu na potrestání jen na nezbytné náležitosti (§ 179f). Výslovně se stanoví, že doručení návrhu na potrestání soudu má účinky zahájení trestního stíhání a vznesení obvinění (§ 314b odst. 1). To má význam zejména pro uplatnění obhajoby a z hlediska přípustnosti rozhodnutí o příkazu k dodání do vazby.

Osnova zavádí v oblasti trestního řízení institut samosoudce (§ 314 a) až 314 d)), který se za účinnosti zákonného opatření č. 99/1969 Sb. osvědčil. Samosoudce bude konat řízení o přečinech a kromě toho o taxativně vypočtených trestných činech, kde se v přípravném řízení konalo vyhledávání nebo vyšetřování. Úprava řízení před samosoudcem je koncipována jako zvláštní způsob řízení a zahrnuta do hlavy devatenácté, takže pro toto řízení platí obecné ustanovení § 290 s odchylkami, které sledují urychlení a zjednodušení řízení.

I když v řízení před samosoudcem se obžaloba ani návrh na potrestání předběžně neprojednávají, poskytuje osnova (§ 314 c) odst. 1) samosoudci oprávnění vydat rozhodnutí toho obsahu, jaká jsou v rámci předběžného projednání obžaloby vyhrazena senátu (§ 188). Odchylna platí, pokud se týče vrácení věci prokurátoru k došetření (§ 314 c) odst. 1 písm. f)), neboť toto rozhodnutí může samosoudce učinit jen tehdy, konalo-li se ve věci přípravné řízení. Pokud se ve věci nekonalo přípravné řízení, ač se konat mělo, lze takovou věc vrátit prokurátorovi v každém stadiu řízení (§ 314 c) odst. 1 písm. e), § 314 d)), a to i rozhodnutím odvolacího soudu (§ 259 odst. 1 písm. a)).

Aby se zajistilo urychlení řízení o přečinech, připouští osnova (§ 314 b) odst. 4) konat v těchto věcech hlavní líčení, aniž by musela být předvoláným osobám zachována lhůta k přípravě, jak je obecně předepsána v § 198 odst. 1.

V § 13 jakož i v dalších ustanoveních bylo nutno provést změny, jež souvisí s federativním uspořádáním státu a s konstituováním Nejvyššího soudu ČSSR a nejvyšších soudů republik.

V návaznosti na změnu trestního zákona, kde se znovu zavádí trest zákazu pobytu, upravuje osnova v § 350 a) výkon tohoto druhu trestu. Pokud byl trest zákazu pobytu uložen osobě, která koná v době, kdy třeba tento trest vykonat, činnou vojenskou službu, umožňuje osnova provedení opatření obdobných postupu upravenému v § 328 a § 338 odst. 3.

V Praze dne 4. prosince 1969

Předseda vlády ČSSR:
v z. prof. ing. **Kempný**, CSc. v r.
místopředseda vlády